

Список використаних джерел та літератури

1. Про Основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007–2015 роки [Електронний ресурс] : Закон України від 9 січ. 2007 р. № 537-V. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/537-16>. – Назва з екрана.
2. Діловодство й архівна справа. Терміни та визначення понять : ДСТУ 2732:2004 / розроб.: О. Загорецька, Л. Драгомірова, Л. Кузнєцова, С. Кулешов [та ін.]. – Київ : Держспоживстандарт України, 2005. – 32 с.
3. *Матяш І. Б.* Десятиліття діяльності УНДІАСД і розвиток архівної науки в Україні [Електронний ресурс] / І. Б. Матяш // Студії з архів. справи та документознавства. – Київ, 2012. – Т. 12. – Режим доступу: http://www.archives.gov.ua/Publicat/Studii/Studii_2004.12_01.php. – Назва з екрана.
4. *Кулешов С. Г.* Деякі міркування щодо віднесення наукової спеціальності «Документознавство, архівознавство» до галузі науки «Соціальні комунікації» / С. Г. Кулешов // Архіви України. – 2008. – № 3/4. – С. 100–105.
5. Архіви України [Електронний ресурс] : офіц. веб-портал Держ. архів. служби України. – Режим доступу: <http://www.archives.gov.ua>. – Назва з екрана.
6. Архіви в цифрах, фактах [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.archives.gov.ua/Archives/ArhivUkr.php>. – Назва з екрана.
7. Архівні установи Хмельниччини : інформ.-довідк. вид. / кол. авторів під кер. Байдича В. Г. – Хмельницький : Поліграфіст-2, 2012. – 64 с.
8. *Столяров Ю. Н.* Документный ресурс : учеб. пособие для студентов высших учеб. Заведений / Ю. Н. Столяров. – М. : Либерея Бибинформ, 2009. – 224 с. – (Спец. серия «Профессиональный практикум»).
9. *Соколов А. В.* Социальные коммуникации : учеб. метод. пособие / А. В. Соколов. – М. : ИПО Профиздат, 2001. – 224 с.
10. *Шемаєва Г. В.* Електронні ресурси бібліотек України в системі наукових комунікацій : монографія / Г. В. Шемаєва ; Харк. держ. акад. культури. – Харків : ХДАК, 2008. – 289 с.

Ірина Валявко

АРХІВИ ЯК ВАЖЛИВЕ ДЖЕРЕЛО В ІСТОРИКО-ФІЛОСОФСЬКОМУ ПІЗНАННІ

Історія філософії як розділ філософії вивчає історичні типи філософії, до яких входять як філософські системи окремих філософів і розвиток їхніх поглядів у рамках окремих філософських шкіл, так і процес розвитку філософської думки в цілому, згідно з визначеними часовими періодами та існуючими в них філософськими тенденціями. Історія філософії, насамперед, вивчає події минулого й факти, на яких ґрунтуються історико-філософські узагальнення, є історичними джерелами. Отже, джерелознавство є важливою складовою історико-філософської науки, і оволодіння його здобутками є неодмінною передумовою наукового історико-філософського дослідження.

Що ж становить джерело історико-філософського дослідження? Перш за все це – філософський текст мислителя, в якому відбиваються його думки та теоретичні надбання. Але чи можемо ми обмежитись виключно працями філософів? Думаю, це був би достатньо вузький і дещо непрофесійний підхід до дослідження, адже нам буде важко зрозуміти сенс праць без занурення у культурологічний та історичний контекст доби, в яку жив і творив мислитель, бо саме там знайдемо ключ до розуміння його творів. Отже, до джерел історико-філософського пізнання, крім філософських текстів, теоретичних розбудов та філософських традицій відноситься і все те, що має причетність до появи тієї чи іншої філософської ідеї чи концепту – це й історичні події, і культура, і література, і соціальні реалії, й життєвий шлях мислителя, тобто весь спектр культурної практики даного періоду. Історик філософії під час дослідження мусить поєднувати різні методи та методології та бути водночас і істориком, і філософом, і філологом, і культурологом. Що ж до питання вибору конкретних джерел дослідження, то воно залишається відкритим, адже тут не має загальноприйнятого канону. Наприклад, можна простежити розвиток окремої ідеї чи концепту, що проходить наскрізно через праці різних мислителів, і для цього нам не потрібно використовувати біографічний та архівний матеріал. Приклади такого підходу знайдемо в працях з «історії ідей». Проте при дослідженні творчості окремого мислителя велику роль грають біографічні факти, що враховують навчання, оточення, наукові товариства та різноманітні впливи, яких міг зазнати мислитель, і які вплинули на розвиток його подальших поглядів. Отже, здолаття абсолютизації текстуального виміру можливе шляхом поєднання досліджень «історії» тексту з «історією» життя мислителя, тобто «вписання» праць філософа в його життєвий контекст. Особливої ваги при цьому набуває джерельна база, до якої слід віднести не тільки тексти, які становлять творчий доробок мислителя, а й архівні документи, що охоплюють листування, нотатки, автобіографії, незавершані праці, чернетки, і також є першоджерелами в історико-філософському пізнанні. Щоправда, лише в поодиноких працях вітчизняних істориків філософії використовуються архівні дані, епістолярна спадщина та інші першоджерела, важливі для такого роду досліджень. Чому так відбувається? Напевно тому, що ми поки що не маємо усталеної, методологічно зрілої та продуктивно працюючої традиції в цій галузі. Переважна більшість сучасних істориків філософії насамперед зосереджена на проблемах, пов'язаних з інтерпретацією текстів, полишивши поза увагою цілий комплекс завдань, що стосуються власної джерельної бази – починаючи з пошуку джерел і закінчуючи їх введенням до наукового і культурного обігу. В той же час у наших вітчизняних архівах зосереджено цілий пласт філософської спадщини минулого, який за останні десятиліття лише потроху, маленькими частинами вводиться до наукового обігу. Однією з проблем на цьому шляху, яка гостро постає, коли йдеться про історико-філософське джерелознавство, є фахова підготовка самого джерелознавця. Адже на

філософському факультеті не вчать роботі з архівними джерелами і рукописами, але без набуття елементарних навичок такої роботи та археографічного вишколу українська історико-філософська наука ще довгі роки не буде спроможна створити потужну базу вітчизняного джерельного фонду. Отже, дослідження архівів, і в першу чергу вітчизняних архівних колекцій (які хоч і повільними темпами, але все ж таки тривають), є важливою складовою історико-філософського пізнання і сприяє подальшому розробленню методологічного та понятійного апарату в цій галузі.

Оксана Ветлинська, Ірина Козел

МІСЦЕ УКРАЇНСЬКОГО АРХІВОЗНАВСТВА В СИСТЕМІ НАУК: ІСТОРИЧНИЙ АСПЕКТ

Архівна справа в Україні сягає глибокої давнини. Перші сховища документів та інших пам'яток були засновані в Київській Русі в IX–X ст. Традиції Києва щодо дбайливого ставлення до історичної пам'яті, збереження духовних скарбів були успадковані і збагачені Галицько-Волинською та Литовсько-Руською державами й набули подальшого розвитку за козацько-гетьманської доби. Великий вплив на архівну справу в Україні справили архівні системи тих держав, до складу яких входили українські землі, насамперед, Литви, Польщі, Австро-Угорщини та Росії. Незважаючи на заборони, переслідування і репресії, архівознавча робота не припинялася.

З XIX ст. започатковане наукове осмислення діяльності архівних установ, джерелознавчої та археографічної практики. Новий поштовх інтенсивному розвитку архівістики дали відновлення української державності, утворення Української Народної республіки, «українізація» 1920-х років, поживлення історико-архівних досліджень у період хрущовської «відлиги».

Серед галузей наук і навчальних дисциплін гуманітарного циклу, роль і значення яких неухильно зростає, одне з чільних місць посідає архівознавство, як система наукових знань про архіви, архівну справу, її історію, теорію і практику.

Словом «архів» у Стародавній Греції називали будинки вищих урядових установ, де ухвалювались і зберігались важливі державні акти.

У сучасній професійній лексиці поняття «архів» має 2 основних значення:

1) соціальна інституція, що забезпечує потреби суспільства у документній інформації через архівні документи, організовуючи їх зберігання і користування ними;

2) сукупність документів, сформованих у результаті діяльності установ, підприємств, організацій, окремих осіб.